

בס"ד

שיעור הגר"א עוזר שליט"א ראש ישיבת אתרי

המתקיים בבית הכנסת "מאור ישראל", בראנד 81, הר נוף

בענין:

שליח הזלכה
וקבלה

- תקכב-

נמסר בש"ק פ' כי תצא ה'תשע"ז

בש"ק כי תבא יחל השיעור אי"ה בשעה 17:00 ויהיה בענין:

חיוב ביכורים באחים שחלקן

מנחה בשעה 16:45

השיעור לעילוי נשמת ר' שלמה ב"ר בן ציון זצ"ל ור' שמואל יצחק ב"ר דוד זצ"ל

בברכת שבת שלום
המארגנים

לקבלת השיעורים באימייל יש לכתוב בקשה ל"תמנתי עיצוב גרפי": timnal@zahav.net.il

שליח הולכה וקבלה

[הקושיא על הרמב"ם בדין ביטול שליחות בתרומה]

(א) דרשינן בגמרא (ב"מ כב. קדושין מא:): 'כן תרימו גם אתם' לרבות את השליח. וכן הובא ברמב"ם (תרומות רפ"ד): עושה אדם שליח להפריש לו תרומות ומעשרות שנאמר כן תרימו גם אתם לרבות שלוחכם.

וכתב הרמב"ם (שם ה"ט): האומר לשותפו או לבן ביתו או לעבדו או לשפחתו לתרום והלכו לתרום וביטל שליחותו קודם שיתרומו, אם לא שינה השליח - תרומתו תרומה. ומקור דינו בירושלמי (תרומות שם). והראב"ד השיגו, הלא דברי הירושלמי אמורים אליבא דריש לקיש דאמר (בקדושין נט) לא אתי דיבור ומבטל דיבור וא"א לבטל שליחות ע"י דיבור גרידא, ולדבריו העמידו בירושלמי את המשנה בתרומות בגוונא שהשליח שינה, אבל הלא אנן קיי"ל כרבי יוחנן דאתי דיבור ומבטל דיבור ויכול המשלח לבטל השליחות בדברים, וכן פסק הרמב"ם עצמו (בהל' אישות ט, כ ובהל' גירושין ו, טו), וא"כ אפילו בלא שינה השליח מהני ביטול השליחות.

[מחלוקת רש"י ורשב"א אודות שליח הפועל בניגוד לרצון משלחו]

(ב) והנה בתורא"ש (ותוס' טו, קדושין נט): תמה על סברת ריש לקיש גבי אשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה, שאינה חוזרת ומבטלת שליחותה, 'תמוהה היא סברת ר"ל שיקדשנה שלוחה בעל כרחא אע"פ שעומדת וצווחת'. כלומר אמנם לא אתי דיבור ומבטל דיבור והשליחות עדיין קיימת [ואם בא המשלח לחזור מביטולו אין צריך מינוי חדש כמו לריו"ח שבטלה השליחות], מ"מ כיצד אפשר לשליח לעשות עבור המשלח דבר שאינו חפץ בו.

ומצינו שנחלקו הראשונים בעיקר שאלה זו, האם יכול השליח לעשות דבר עבור המשלח בניגוד לרצונו, באופן שהשליחות לא בוטלה; דהנה אמרינן (בגטין לב). גבי השולח גט לאשתו והגיע בשליח [כלומר פגע בו באקראי] ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא, דמהו דתימא לצעורה הוא דקא מיכוין קמ"ל דהגט בטל. ופרש"י לא אמרינן אין בדעתו לבטלו רק מעכב הגט חדש או חדשים לצערה, שאם היה בדעתו לבטלו היה רודף אחריו. ותמה הרשב"א על פירושו מאי נפקא לן אם בדעתו לבטלו או רק לעכבו מליתן כעת, בין כך ובין כך אין השליח רשאי ליתנו עד שיאמר לו לשליח עכשיו אני רוצה, דאטו מי שלא בטל השליחות לגמרי אלא שאמר לו איני חפץ ליתנו עדיין, מי יהיב לה. ולכך פירש הרשב"א באופן אחר, דמהו דתימא אין פיו ולבו שוים ולא רצה אלא לצער השליח כמשחק בו. הרי משמע שלפרש"י אילו היינו אומרים שרוצה לעכב הנתינה כדי לצערה, יכול השליח ליתן לה הגט בניגוד לרצון המשלח מפני שלא ביטל המשלח את השליחות, וכפי שראינו מדברי ריש לקיש דכל שלא

בטלה השליחות יכול השליח להמשיך בשליחותו. ואילו הרשב"א נקט מסברא פשוטה ד'אטו מי שלא בטל שליחות לגמרי אלא שאמר לו איני חפץ ליתנו עדיין, מי יהיב'.

והשתא דברי רש"י צריכים באור מצד הסברא, כתמיהת התורא"ש היאך אפשר לתת הגט בעל כרחו של המשלח, ואילו דברי הרשב"א קשים מגמרא, שהרי כן מבואר מדברי ריש לקיש שכשאין ביטול אפשר לפעול בעל כרחו של המשלח, והלא אף ריו"ח לא נחלק על עיקר סברא זו, רק ס"ל דמהני ביטול שליחות, אבל כל שלא בטלה השליחות, לא שמענו שנחלק על ריש לקיש שאפשר ליתן הגט.*

(ג) ויש לתרץ דהנה ביסוד פלוגתת רש"י ורשב"א פירשו אחרונים (דברי יחזקאל סו"י לו ועוד) שנחלקו בשאלה האם יש לשליח כח עצמי לפעול או אינו עושה אלא מכח המשלח [וכפי שהאריכו בחקירה זו האחרונים, ע' או"ש גירושין ב, טו; קהלות יעקב גטין סי' יח ס"ק ב ה וסי' כה ועוד]; דלפי הצד הראשון הרי שכל עוד שליחותו בתוקף הוא פועל מכח עצמו אף אם אין הבעלים רוצים בדבר, וכן דעת רש"י, אבל אם נימא דאין לשליח כח עצמי רק נידון כיד המשלח בלבד, כאילו המשלח פועל על ידו, הרי אי אפשר שיעשה דבר שלא ברצון המשלח. וכן נקט הרשב"א.

והראה בדברי-יחזקאל שרש"י הולך בזה לשיטתו, שפירש (בגטין י). על הא דאמרינן והא חזרה דאורייתא, דכיון דבטיל משלח לשליחותיה דשליח נמצא שאינו שלוחו ואין כאן גירושין כלל. הרי משמע מכללא שבלא ביטול השליחות מתגרשת בנתינת השליח אע"פ שאין הבעל רוצה בגירושין.

[נשתטה המשלח]

וצדד שם (וע' גם אור גדול ט, ג) לתלות נידון זה בפלוגתת הרמב"ם והטור לענין נשתטה המשלח, אם יכול השליח לעשות שליחותו מדאורייתא אם לאו; רש"י נוקט (כפי שדייק בקצוה"ח מדבריו בגטין ט יג) כהרמב"ם שהשליחות בעינה עומדת הגם שהמשלח נשתטה, הרי שהשליח פועל מכח עצמו (וכמוש"כ הפר"ח באה"ע קכא בדעת הרמב"ם, וע' גם בקצוה"ח קפח סק"ב) הלכך יכול ליתן הגט אף אם אין הבעלים חפצים בדבר, כל עוד לא בוטלה השליחות. ואילו הרשב"א יסבור כדעת הטור שהשליח פועל רק מכח משלחו, הלכך כל שנשתטה או שמתנגד לדבר, אין כח לשליח לעשות שליחותו.

א מלשון הרשב"א 'שלא בטל שליחות לגמרי' משמע דמבטלו מלהיות שליח לעת עתה עד שיאמר לו ליתן, ועל כן תמה דודאי כעת אינו יכול לפעול כשליח (ואי"ו תמיהת הרא"ש שהקשה כיצד מתקדשת בניגוד לרצונו). ואילו אליבא דר"ל דלא אתי דיבור ומבטל דיבור אין ביטול לשליחות כלל. וכן נקט מסברא זו בדעת הרשב"א, בדברי יחזקאל (לו) בסוף דבריו. וכן נראה באור גדול' ט, ג.

אך אי אפשר לומר כן, שהרי מבואר בסוגיא בקדושין שמודה ריש לקיש שמעשה מבטל דיבור, כגון שתרמו הבעלים קודם שתתן השליח [וידועה התמיהה בזה, דבכה"ג למה לן לגדר ביטול שליחות והלא בלא"ה כיון שתרמו הבעלים שוב אין הפירות טבל ולא מצוי השליח לתרום. והגר"ח שמואלביץ תירץ דנפ"מ בגוונא שתרמו הבעלים לאחר ל' יום או שנשאל על תרומתו או שתרם חלק מהפירות. והגר"ח (בספר הזכרון אש תמיד) תירץ דנפ"מ כשתרמו שניהם בב"א. ובמשאת משה (גטין) דן לחדש שכל שמינה אדם שליח לעשות מעשה תו אין יכול המשלח לעשותו בעצמו כיון שמסר כחו לשליח. והוא חידוש גדול ואינו נראה]. הרי חזינן דאף לר"ל השליח תלוי ועומד במשלחו, שיכול הלה לבטל שליחותו ע"י מעשה.

והנה התוס' בקדושין (נט: ד"ה לא) כתבו מסברא שאפילו לריש לקיש אם אמרה האשה לשליח אין רצוני שתקדשני, פשוט שאינה מקודשת. ודברי התוס' צריכים באור דהא כאמור מבואר בדברי ר"ל שיכול השליח לפעול נגד רצון המשלח ומה מהני הא דאמר לו בפניו. ופירש בקהלות יעקב (גטין כה) בכוננת התוס' שמהותו של השליח הוא שעושה על פי משלחו, והרי אילו קידשה לעצמו ולא למשלחו ודאי אינה מקודשת למשלח, והכי נמי כהשליח יודע שהמשלח אינו רוצה את הדבר הרי אינו פועל על פי המשלח ועל דעת השליחות, הלכך אעפ"י שאין השליחות בטלה לריש לקיש, סוף סוף אי אפשר לממש את השליחות שהרי אין נחשב שליח אלא כשעושה על דעת משלחו.

ולפי זה יש לפרש סברת הרשב"א בגטין באופן פשוט, דהלא שם מיירי שהגיע המשלח לשליח ואומר לו שלא יגרש, ובזה ודאי א"א לשליח לעשות בע"כ של המשלח כסברת התוס'. לא אמר ריש לקיש שאפשר לגרש בלא רצון המשלח אלא כשהמשלח ביטל שלא בפני השליח ואין השליח יודע מהביטול, שאז עושה השליח על דעת השליחות.

ואילו רש"י סובר שאפילו אמר בפני השליח שלא יתן יכול השליח ליתן. ואכן כבר דייק כן המהר"ם בקדושין מדברי רש"י שם שאינו סובר כהתוס' אלא אף בשביטל המשלח בפני השליח סובר ריש לקיש שיכול השליח לעשות שליחותו, ולשיטתו זו הלך בגטין שלפי הצד שאינו מבטל השליחות, יכול השליח לגרש אפילו יודע שאין זה רצון משלחו.

ובזה יש מקום לתרץ קושיא אלימתא שהקשה מהרשב"א בקדושין (נט) על התוס' שם שנקטו דבפניו מודה ריש לקיש דמצוי לבטל, דא"כ מאי מותבינן בגמרא על ריש לקיש מהמשנה דהשולח דהגיע בשליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל - והלא התם מבטלו בפניו. ובחדושי מהרי"ט דחק לפרש שהקושיא מסיפא דמתניתין דמשמע דמהני ביטול אף שלא בפניו.

אך לפי האמור שלדעת התוס' הא דמהני לר"ל ביטול בפניו אינו משום שהשליחות בטלה אלא רק דלא מצוי לממש השליחות כיון שאינו עושה על דעת השליחות יש לתרץ, דהנה החת"ס

אלא שקשה על כך מדברי הרשב"א גופא (ר"פ מי שאחוזי) דנקט כהרמב"ם לענין נשתטה המשלח שיכול השליח לעשות שליחותו, הרי שפועל בכח עצמו, ואילו כאן נקט שא"א לעשות בלא רצון המשלח הגם שהשליחות אינה בטיילה^ג. אך קושיא זו יש לישב דלעולם נקט הרשב"א שהשליח פועל רק מכח משלחו שעל כן א"א לגרש בניגוד לרצון המשלח, רק סובר ששוטה [וכן קטן וחרש] שאני שבעצם הוא בר עשיית גירושין וקדושין וכו' אלא שמעשהו אינו מעשה המועיל מפני שנעשה בלא דעת, אבל הגברא אינו מופקע בעצם מעשיית הדבר, וכמו אדם הישן שאינו מופקע בעצם מעשיה אלא שמעשהו אינו כלום [וכבר רמז לזה בשו"ת אחיעזר (ח"א כה סק"ח) בדעת הרמב"ם. ע"ש. וכן נקט בקה"י גטין יח, ב"], הלכך אעפ"י שנשתטה המשלח, יכול השליח לגרש שהרי באופן זה אין חסרון במעשה.

[ובקהלות יעקב (שם) כתב לתלות בזה מחלוקת רש"י ותוס' (בקדושין יט) לענין חלות יבום בקטן, דהתוס' נקטו שהקטן מופקע מעשיית חלויות, ועל כן אף במקום ששוגג קונה כמו ביבום, קטן אינו בר קנין, ואילו רש"י נקט שהחסרון הוא רק במעשה עצמו בכך שנעשה בלא דעת, אבל במקום שמועיל אפילו ישן ושוגג, מועיל מעשה הקטן].

ויש להעיר עוד על דבריהם במה שנקטו בדעת רש"י כהרמב"ם שהשליח פועל בכח עצמי ועל כן בנשתטה המשלח מהניא השליחות מדאורייתא, הלא מפורש ברש"י בגטין (כה). שאם מת המשלח בטלה השליחות ממילא ודלא כדנקט הקצוה"ח בדעתו, [ומה שהוצרך רש"י בדף ט ובדף יג לפרש מפני שפקעה האישות או העבדות לאדון, יתבאר א"ה במקום אחר. ועכ"פ הרי מפורש ברש"י שאם האדון-המשלח מת בטלה השליחות ולא רק שהעבדות פקעה] הרי שהשליח פועל רק מכח המשלח. ועל כרחנו לחלק לדברי האחרונים הנ"ל בין מת לנשתטה, דמת גרע טפי שאין שם 'שליח' אלא כשיש 'משלח' בעולם אבל כל שמת בטלה המציאות של 'שליחות', ולא דמי לנשתטה המשלח שהוא קיים בעולם, על כן שפיר יכול השליח לפעול מחמת כחו העצמי.

ומכל מקום קושיא קמייתא אכתי קיימא: כיצד נקט הרשב"א בפשיטות שאף שלא בטלה השליחות אין יכול השליח לגרש שלא מדעת משלחו, והלא מדברי ריש לקיש מוכח שיכול.

ולכאן היה אפשר לתרץ שנקט הרשב"א ששאלה זו עצמה תלויה בפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש ונובעת ממנה, דלריו"ח כיון שיכול המשלח לבטל השליחות, הרי השליח תלוי ועומד בכל עת במשלחו, אם רצונו לקיים השליחות או לבטלה, הלכך נידון הדבר שכל כחו לפעול הוא מחמת המשלח, על כן לריו"ח אי אפשר לגרש שלא מדעת המשלח, וכך נקט הרשב"א להלכה דהא קיי"ל כריו"ח. משא"כ לריש לקיש דלא אתי דיבור ומבטל דיבור, נמצא שיש לשליח כח עצמאי שאינו תלוי במשלחו, ולכך מצוי עביד בלא רצון משלחו.

ב וצ"ע במש"כ בקה"י (גטין יח, א) דמהרשב"א בפרק עשרה יוחסין משמע כדעת הטור.

ג דברי יחזקאל שם יצא לחלק משום כך בין שינוי רצון לנשתטה. ולבסוף הסיק סברת הרשב"א היא משום שמבטל שליחותו לשעה, כסברא הנ"ל במוסגר.

ד וע"ע במובא בשיעור כג.

ה ע' כעין סברא זו בר"ן נדרים לו. בכהנים שפיגלו במזיד ובשוגג.

חברו, זהו המייחס את המעשה אל המשלח, בלא נתינת כח ו'המנאה'.

ובזה פירש הגרשש"ק דעת הסוברים (עתוס' ב"מ י בתירוץ אחד) שבשליחות לדבר עבירה המעשה קיים הגם שהמשלח לא נענש, ואיך מחלקים הדברים דלענין העונש אמרינן 'אין שליח לד'ע' ולענין עיקר השליחות אמרינן שהוא שלוחו - אך להאמור ששני ענינים יש בשליחות אתי שפיר, שאמנם מצד סברת 'דברי הרב ודברי התלמיד' דפטרינן להמשלח דינו אם נאמר שאין המעשה מתייחס אליו, אבל אין כל צורך והכרח לבטל את עיקר המינוי [בשליחות שיש בה ענין מסירת כח], שאף אם נתינת הכח לא בטלה ועדיין הכח ביד השליח לקדש, סו"ס אין המעשה מתייחס למשלח ושפיר אינו נענש על הדבר. וא"כ זהו יסוד השיטה דבשלד"ע לא בטלה השליחות, כי אמנם ה'ציווי' ויחוס המעשה אל המשלח בטל מאחר, אבל ה'מינוי' לא בטל, דמסירת הכח שנעשתה בשליחות אכתי קיימא. [והתירוץ השני בתוס' ס"ל דבדבר עבירה לא נאמרה כלל תורת שליחות, ואף המינוי בטל, ולא רק מה שמוכרחים לבטל בכדי שלא ייענש].

עוד באר הגרשש"ק בזה את דברי התוס' (בקדושין כג: ועוד - בתירוץ אחד) בישוב סתירת הסוגיות, דאף דאמרינן (שם) הנהו כהני שלוחי דרחמנא נינהו דאי אמרת שלוחי דידן מי איכא מידי דאנן לא מצי עבדינן ואינהו מצי עבדי, מ"מ בנדרים (לה:): קאי הגמרא בספק אי שלוחי דידן או שלוחי דרחמנא - דהכי קמייבעיא ליה בנדרים, הני כהני שלוחי דרחמנא דוקא נינהו ולא שלוחי דידן כלל או דילמא הוו נמי שלוחי דידן. ואין מובן מה הועילו בזה, סו"ס הסברא ד'מי איכא מידי' מחייבת דלא ליהו שלוחי דידן כלל. אך הפירוש הוא דהספק בזה הוא כלפי יחוס המעשה, שאמנם כוחם ויכולתם לעבוד ודאי אינו נתון להם מישראל אלא מדרחמנא, משום 'מי איכא מידי וכו'', אבל עדיין יש מקום לספק שמא הם שלוחי דידן בגדר שליחות של יחוס המעשה, שהעבודה מתייחסת לישראל [ונפ"מ שצריך להקריב מדעתם. יעו"ש בתוס']. וכלפי זה אין שייך הטעם דמי איכא מידי, שטעם זה שייך רק כלפי מסירת כח שא"א למסור כח שאין לאדם עצמו (וע"ע בקובץ הערות עו). [וע"ע אמרי משה (יח) שבשליחות דמסירת כח חשיב 'שליח' מיד בשעת המינוי דהרי כבר קיבל הכח, ואילו בשליחות מעשה דציווי לא חשיב 'שליח' אלא רק בשעת עשיית המעשה כשעושהו בציווי המשלח].

ובזה אפשר להטעים שלשון 'שלוחו של אדם כמותו' נמצא בגמרא בסוגיא דשליחות רק גבי הילפותא משחיטת הפסח, ולא בדרשות דתרומה ודגירושין - כי אמנם רק בשחיטת הפסח גדר השליחות הוא יחוס המעשה, שמעשה השליח נידון כמעשה המשלח ושייך בו ענין 'שלוחו כמותו', משא"כ בכגון תרומה וגירושין סגי בנתינת כח בלא שהשליח ייחשב כמותו לייחס המעשה אל המשלח. [ומקור ביטוי זה נמצא במקום אחד במשנה (פ"ה דברכות) גבי שליח ציבור שטעה סימן רע לשולחיו 'מפני ששלוחו של אדם כמותו'. ובפשטות התם אין זה מגדר דין שליחות אלא כמליצה ולשון מושאלת. ומ"מ מתאים לזה הלשון 'שלוחו כמותו' שתפילת השליח-ציבור נחשבת כתפילת הציבור].

בחדושו הקשה מדוע פריך הגמרא ממשנת השולח ולא ממשנה דגטין שקדמה לה (יא:): דהאומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור. אך להאמור יש מקום לתרץ קושיא חדא בחברתה, דמפרק קמא לא מקשינן דיש לומר דלעולם לא מהני ביטול השליחות לבטל את עיקר כחו של השליח ורק דלא מצי השליח לפעול כיון דחשיב שאינו עושה ע"ד השליחות [ויתכן נפ"מ שאם אח"כ חזר ונתרצה, אין צריך מעשה מינוי חדש, דהא השליחות לא בטלה], אבל במשנת השולח משמע שהשליחות בטלה מכל וכל כדקתני 'הרי זה בטל', הרי מזה מוכח דמהני ביטול שליחות להפקיע את עיקר כחו של השליח, ואם חוזר בו ובא לגרש צריך מינוי חדש, ומזה שפיר מותבין לריש לקיש דאמר לא מצי לבטל. ומה שבפניו מועיל הביטול אף לר"ל, זהו רק דלא מצי לממש השליחות כנ"ל, אבל לענין ביטול השליחות מכל וכל, בזה אין נפקותא בין בפניו לשלא בפניו.

אלא שעיקר הסברא צריכה באור, כיצד עושה שליחותו עבור משלחו כשהלה עומד וצווח. וכן במאי פליגי רש"י עם התוס' והרשב"א.

ועוד יש לעיין, דמבואר בתוס' בגטין (ג) שיש סברא לומר שביטול השליחות בגטין וקדושין - אף בפני השליח - צריך עדי קיום. ואם ננקוט כסברא הפשוטה דלעיל שהשליח היודע שהמשלח אינו רוצה בשליחות, לאו אדעתיה דהשליחות קעביד, אין סברא שיצטרכו עדים לקיומי, דהא סו"ס אין כאן עשייה בתורת שליחות. וכן קשה מדלרשב"ג (בגטין ג) כשעשה שליח בפני עשרה א"א לבטלו אלא בנוכחות העשרה זה בפני זה - הרי מוכח שאף בביטול בפני השליח צריך לחלות שם 'ביטול', ולא סגי במה שאין המשלח חפץ בשליחות דליהוי השליח כפועל על דעת עצמו ולא על דעת השליחות.

[שני סוגי שליחות: 'מינוי' ו'ציווי'; נפ"מ לענין ביטול השליחות בפני השליח ושלא בפניו]

ד) ויש לבאר הענין, דהנה כבר ייסדו רבותינו האחרונים (הגרי"ד מפוניבז', הובא בשמו בברכת שמואל קדושין יט ובספר הזכרון אבן ציון; הגרשש"ק בשערי ישר, ז, ובקונטרס השליחות) ששני מיני שליחות המה; יש שליחות שענינה נתינת כח לשליח, כגון בגירושין שאין בכחו של אדם לגרש אשת חברו, והבעל במנותו שליח נתון לו כח לעשות גירושין. ויש שליחות שאין צריך בה נתינת כח אלא ענינה רק שמעשה השליח מתייחס אל המשלח, וכגון שליחות לשחיטת קרבן פסח שאף לולא השליחות אם שחט האחר שחיטתו שחיטה, אלא שדין השליחות מחדש ששחיטת השליח עולה למשלח למצוותו. וכבר הראה הגרשש"ק נפקותות רבות בהבחנה זו.

והוסיף הגרשש"ק לבאר שבשליחות של מסירת הכח, גדר עשיית השליח הוא 'מינוי', כלומר ממנים אותו על הדבר ע"י שמייפים כחו, ואילו שליחות של מעשה שאינה נצרכת אלא לייחס המעשה אל המשלח, בזה מוגדרת עשיית השליח כ'ציווי', כלומר עצם העובדה שעושה אדם מעשה בציווי של

1 ע"ע או"ש מקואות פ"א אות יא. (וע"ע בסוף שיעור קיג ובשיעור קסז).

המעשה לדברי הכל אי אפשר לבטלה שלא בנוכחות השליח, ומאידיך לד"ה מהני כשביטלה בפניו.

מעשה יש לחקור באותם דברים שצריך להם שליחות של המנא ומסירת כח, האם צריך בהם גם ציווי אם לאו. והנה הקשו הראשונים (בגטין 10) מה בין 'כל השומע קולו יתוב גט' דהוי שליחות לכתבת הגט, ובין 'כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום' שמבואר (בנדרים לו) דשרי במודר הנאה, הרי משמע שאינו לשון שליחות. והתוס' נקטו שאמנם גם שם הוי שליחות אלא שכשאומר בלשון כללית כזו אין איסור במודר הנאה. אבל הרמב"ן פירש שלענין תרומה די בנתינת רשות לכל הרוצה לתרום, דסגי בגילוי דעת גרידא, ומשא"כ בגט דלא יהני לשון 'כל הרוצה' אלא לשון ציווי דוקא 'כל השומע יתוב'. ותמה הר"ן הלא ודאי לתרומה בעינן שליחות ואין די בגילוי דעת, כדאמרינן בב"מ (כב.) על הא דתניא בתוספתא (תרומות) ביורד לתוך שדה חברו ותרם שלא ברשות, דע"כ מיירי בעשאו שליח ואין די במה שגילה דעתו לבסוף באמרו 'כלך אצל יפות', ד'גם אתם' אמר רחמנא לרבות שלוחכם, מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם. ועוד הלא מקור דין שליחות הוא בתרומה כדאמרינן רפ"ב דקדושין.

[להרמב"ן, בשליחות של תרומה די בהמנא בלא 'ציווי', משא"כ בכתיבת גט]

אך באור דברי הרמב"ן הוא כמוש"כ בשו"ת עונג יום טוב (סו"ס"קח) שאמנם צריך לתורת שליחות בתרומה שהרי משם למדנו (בקדושין מא:): דין שליחות לכל התורה, אבל אין צריך לה 'ציווי', וכל שאמר 'כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום' יש בזה נתינת כח ודי בזה למינוי שליחות אעפ"י שלא ציוה לתרום [ולחכי שרי במודר הנאה], ורק בכתיבת הגט גזרת הכתוב היא דבעינן ציווי משום 'לשמה', ומש"ה ס"ל לרמב"ן דבעינן שישמעו הציווי מפי הבעל דוקא (ע' גטין עא. ויש סוברים שא"צ שם כלל דין 'שליחות' אלא גז"כ הוא שהבעל יצוה לסופר לכתוב, ומשום 'לשמה'), אבל בשאר כל ההלכות של חלויות כגון תרומה גירושין וקדושין, סגי במינוי בלא ציווי.

ואם כן זכינו ללמוד מדברי הרמב"ן שבסוגי שליחות של נתינת כח, די במינוי ללא ציווי, שלכך מהני אף בלשון 'כל הרוצה לתרום יבוא ויתרום', מלבד כתיבת גט שצריך ציווי דוקא.

[באור חדש למח' רש"י ורשב"א: האם בשליחות בכל התורה די בהמנא או צריך גם ציווי]

ה) מעשה יש לבאר פלוגתת רש"י עם תוס' והרשב"א הנ"ל, ולומר שנחלקו בפלוגתא דהרמב"ן והר"ן אי בסוג השליחות דנתינת כח סגי ב'מינוי' או דבעינן נמי 'ציווי'; דרש"י נקט כהרמב"ן שבכל התורה סגי במינוי שליחות בלא ציווי, ועל כן השליח שקיבל כח מהמשלח לגרש או לתרום, יכול לעשות שליחותו אפילו בעל כרחו של משלחו, כל עוד לא ביטל הלה את

וגם מובן בזה סדר מהלך הגמרא שם, דמקשה אמאי השולח את הבערה ביד פקח הפקח חייב ולא אמרינן שלוחו של אדם כמותו, ומשני אין שליח לדבר עבירה. והעמידו קושיא זו רק לאחר שהביאו כל המקורות לשליחות, מגט ותרומה ומשחיטת הפסח, ולא הקשו זאת על המשנה לאלתר דתנן האיש מקדש בו ובשלוחו, והתנן שילח ביד פיקח וכו' - דלענין שליחות לדבר עבירה צריך לגדר 'יחוס המעשה' כדי לחייב המשלח כנ"ל, וממתניתין לא למדנו אלא שליחות דנתינת כח, ואילו בשולח את הבערה אין שייך נידון מסירת כח אלא יחוס המעשה, וזאת לא שמענו אלא לבתר דילפינן בשחיטת הפסח דין שליחות על המעשה, דהשחיטה מתייחסת לכל ישראל. [ויתכן לומר דלקושטא דמלתא שליחות דנתינת כח למדים מגטין ותרומה ושליחות דיחוס המעשה למדים מפסח - אלא שהגמרא דנה ללמוד זמ"ז ועביד צריכותא, הרי שבעצם אינם גדרים החלוקים במקורם אלא דין אחד הוא רק שבכל הלכה השליחות מוגדרת לפי ענינה, דבמקום שאנו צריכים לייחס המעשה גדר השליחות להיות מעשה השליח כמעשה המשלח, ובמקום דבעינן כח וסמכות לעשיית המעשה, גדר השליחות הוא מינוי ומסירת כח. ומ"מ לאחר שיש כמה כתובים הנצרכים, שפיר י"ל שבכל מקור שמענו גדר שליחות לעצמו].

וכתב הגרשש"ק שיש נפקותא בין שני גדרי שליחות אלו בדין ביטול השליחות; דהא דמהני ביטול השליחות שלא בפני השליח אליבא דריו"ח, זהו דוקא לבטל ה'מינוי' אבל לא מהני לבטל ה'ציווי', דבשליחות של המנא ומסירת כח מהני הביטול לסלק כחו של השליח, אבל בשליחות ציווי על מעשה, לא מסתבר שיועיל לבטל שלא בפניו גם לריו"ח, דכיון שלא נודע לשליח הרי סו"ס עשה השליח על פי ציוויו ומתייחס המעשה למשלח. הגע עצמך, לדברי שמאי הזקן שיש שליח לדבר עבירה כדכתיב 'אותו הרגת בחרב בני עמון', אם יעשה שליח לרצוח ויבטל שליחותו שלא בפני השליח, וכי ייפטר בכך - ודאי אין מסתבר כן. והיינו טעמא, דבשליחות של מעשה כגון רציחה שאין שם ענין מסירת כח, השליחות קיימת ע"י שעושה מכח ציווי חברו, והסברא הפשוטה נותנת שאין הציווי פוקע בביטול שלא בפניו או שלא בידיעתו. ומאידיך ביטול בפניו מסתבר דמהני אף לריש לקיש לבטל הציווי, ובודאי דאף לר"ל אם חזר וציווהו בפניו שלא ירצח תו לא יתחייב המשלח, דדוקא לענין מסירת כח של השליח שייך לומר שאין בכח דיבור המשלח לבטל כח השליח, אבל כלפי שליחות שעניינה ציווי לייחס המעשה למשלח, כל שהמשלח מבטל שוב בטל ממילא הציווי ואי אפשר לייחס המעשה אליו (וע"ע בקונטרס השליחות להגרשש"ק יב). ונמצא דמח' ריו"ח ור"ל אם אפשר לבטל שליחות בדיבור אמורה רק בשליחות מהסוג של נתינת כח, אבל בשליחות דייחוס

1 לכאורה אין משם ראייה, דהתם עיקר חיוב המשלח משום שגרם הריגתו ע"י אמירה לאחר. תדע (רמ"ז) דהלא יליף לה שמאי מאותו הרגת בחרב בני עמון' והלא אין שליחות לבניי (וי"א כן אף בשליחות לדבר עבירה בעלמא, כדמ' בש"ד קפב סק"א. יעו"ש בנתי"מ), וע"כ דא"צ לענין זה גדר שליחות כלל. בסגנון אחר: שם הוי שליחות על 'מעשה טכני' של הריגה, ובוה ודאי אין מועיל ביטול שלא בפניו, משא"כ בשליחות על מצוות כגון בק"פ אין די במעשה השחיטה אלא צריך שיעשה המצוה עבורו, וזה לא מהני אלא ע"י בר-שליחות, וא"כ מהי יתתי דלא יהני ביטול על שליחות זו. ויעו"ז במדרכי ר"פ השולח בשם רש"י דמ' דמהני ביטול השליחות בקרבן פסח שלא בפני השליח. וצ"ע.

מהני גילוי דעת של הבעלים לאחר ההפרשה באמרו 'כלך אצל יפות' הלא באותה שעה לא היתה התרצות בפועל על התרומה. ותרומה רבא אליבא דאביי בדשויא שליח והרי יש כאן ידיעה ורצון בפועל. ועל זה אמרו 'הכי נמי מסתברא, דאי ס"ד דלא שוויה שליח מי הויא תרומתו תרומה והא אתם גם אתם אמר רחמנא, לרבות שלוחכם, מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם - אלא הכא במאי עסקינן בדשויא שליח'. והנה יש שפירשו שגזרת הכתוב מיוחדת היא בתרומה שצריך שליחות לדעת, ואולם הפירוש המחזור הוא כפי שבאר הגר"ש שקאפ דלענין שליחות אין די בניחותא והסכמה כמו לענין יאוש וכד' עד שנדון בזה אם צריך יאוש בפועל או אף יאוש בכח מהני, אלא בעינן עשיה חיובית לשליחות, וכשאר חלויות שאדם צריך לפעול ולא סגי בכגון שאנו יודעים את דעתו ורצונו אילו היינו שואלים אותו, אלא צריך שבפועל יעשה הדבר מתוך ידיעה ממש בשעת מעשה, וכמו שבהפרשת הבעלים נחוצה דעת חיוביתופשיטא דלא חלה הפרשה מאליה ע"י אומדנא דודאי ניחא ליה, כך ב'גם אתם' לרבות שלוחכם, צריך למנות השליח ע"י דעת חיובית של הבעלים, ועל כן גם רבא דאמר בעלמא יאוש שלא מדעת הוי יאוש, מודה בשליחות דבעינן דעת בפועל, ועל כרחק לאוקמי בדשויא שליח.

ומעתה, לפי הסוגיא בקדושין נב דמשמע בפשיטות שנקטה שא"צ להעמיד בדשויא שליח כאמור, הרי מבואר דהך סוגיא פליגא אסוגיא דב"מ וסברה שענין השליחות - בתרומה עכ"פ - אינה כשאר חלויות שצריך להם דעת חיובית אלא די בניחותא דהבעלים והתרצותו.

וזהו שפסק הרמב"ם להלכה כסוגיא דקדושין, ואזיל בזה לשיטתו שפסק עוד (אישות ה,ח) עפ"י הסוגיא בקדושין שם 'הנכנס לבית חבירו ולקח לו כלי או אוכל וכיו"ב וקידש בו אשה ובא בעל הבית, אע"פ שאמר לו למה לא נתת לה דבר זה שהוא טוב ממה שנתת לה אינה מקודשת, שלא אמר לו דבר זה אלא כדי שלא להתייבש עמו'. הרי מבואר דמהני גילוי דעת והסכמה שלאחר מעשה ואין צריך רצון פעיל. וטעם הדבר מבואר בשער"י (ו,יב) שבקנינים די במעשה קנין מצד הקונה ואין צריך לפעול הקנאה מצד המקנה אלא די בכך דאיכא ניחותא והתרצות מצד המקנה ושוב הקונה הוא שעושה מעשה בעלות ושלטה [וכמו המגביה מן ההפקר שקונה בלא הקנאת מקנה. ואמנם יש קנינים שעיקרם משום גמירות דעת המקנה, כגון סודר וסיטומתא שלא נעשית פעולה בחפץ, אבל כשעושה פעולה ממשית בחפץ י"ל דמהני אף בלא דעת חיובית מצד המקנה]. ואף דקיי"ל כאביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, כבר פירשו האחרונים דעת הרמב"ם עפ"י ד החמדת-שלמה שלמסקנת הסוגיא בב"מ לא נחלקו אביי ורבא אלא ביאוש, אבל בשאר דברים הכל מודים שא"צ התרצות בפועל אלא סגי בגילוי דעת לאחר מעשה.

השליחות, שהרי כחו מסור בידו ולא בעינן שהשליח יפעל ב'ציווי' המשלח, ומתאים הדבר ביותר לפי מה שנתבאר לעיל מהאחרונים שסובר רש"י שיש לשליח כח עצמי לעשות הדבר, והיינו ע"י שקיבל סמכות וכח מהבעלים, ואינו צריך ציווי מתחדש בכל עת מאת המשלח, ועל כן אפילו עומד וצווח לפניו שלא יתן יכול ליתן שהרי כחו שקיבל לא ניטל ממנו כל עוד הוא שליח בר-תוקף ושפיר חשיב שעושה על דעת השליחות. ואילו הרשב"א סובר שבכל התורה צריך גם ציווי כפשוטו הר"ן בגטין דלא כהרמב"ן, ומתאים הדבר ביותר לפי מה שנתבאר לעיל מהאחרונים שסובר הרשב"א שהשליח פועל כל העת רק מכח המשלח, ולכן כל שעומד וצווח בפניו ביטל ה'ציווי' ותו לא מצי השליח לפעול.^ח

ובזה מיושבות הקושיות דלעיל מהא דלדעת רשב"ג גם ביטול בפניו צריך להיות בפני כל העשרה שמינהו בפניהם, ומהתוס' שגם בביטול בפניו צריך עדים לקיומי, דלפי האמור נמצא שגם לשיטת התוס' והרשב"א דמהני ביטול בפניו גם לר"ל - מכל מקום מתורת 'ביטול' אתינן עלה, ורק דהוא ביטול ה'ציווי' ולא ביטול ה'מינוי', ובציווי שפיר מודה ר"ל דמהני ביטול בפניו וכדלעיל. ורק משום שבטל הציווי הוא דלא מצי השליח לפעול. וכיון שהוא מגדר ביטול, לכך בעינן עשרה לרשב"ג ועדי קיום להתוס'.

[חלויות שאינן צריכות רצון חיובי אלא די להן בניחותא; ישוב הרמב"ם]

ו ומעתה נבוא ליישב דברי הרמב"ם הנ"ל על פי דברי עצמו במקום אחר, דהנה כבר תמהו על מה שפסק (בהל' תרומות פ"ד ה"ג) התורם שלא ברשות, אם בא בעל הבית אח"כ ואמר לו כלך אצל יפות תרומתו תרומה שהרי ניחא ליה. והלא בסוגיא בב"מ (כב) העמידו דין זה במינהו שליח מקודם, שאל"כ לא מהני דמה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם. ופירש הכס"מ שהרמב"ם נקט על פי סתימת הסוגיא בקדושין (נב): שדברי התוספתא מתפרשים כפשוטם בלא שוייה שליח, שכן אמרו שם גבי הוא גברא שקידש אשה בדבר של חברו, ומצאו הבעלים ואמר לו מדוע לא נתת מדבר אחר שהוא יותר טוב, והשוו זאת בגמרא לדין התורם שלא מדעת חברו ובאו הבעלים ואמרו כלך אצל יפות [אלא שחילקו מצד האומדנא המציאותית, שמשום הבושה הוא שאמר כן אבל לא נתרצה באמת]. ואף כי התוס' שם העמידו אותה סוגיא גם כן באופן כזה שהרשהו מתחילה לקדש באחד מחפציו, אבל הרמב"ם נקט עפ"י פשט הדברים שאין מדובר בדשויא שליח [וכן מבואר מתוך פירוש תוס' ר"י הזקן] שם, שהוא כידוע פירוש ר"א מן ההר], ופסק כאותה סוגיא שבכל אופן מהני.^ט

ובאור הנידון אי בעינן שויא שליח אם לאו הוא, דבב"מ שם פרכינן על אביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש אמאי

ח מצד הסברא יתכן שאף אי לא בעינן ציווי דוקא (ועי' בלשון הרשב"א נדרים לו: ד"ה הא) א"א לעשות בניגוד למשלח כי ס"ס רק מכחו השליח פועל. ונראה שהיא סברת התורא"ש בתמיהתו. ויתכן שלדעת רש"י אינו אלא מעכבו מלידת לכתחילה אבל בדיעבד שכבר נתן מסכים לכן. וכן משמע מפשט הדברים בגטין י שהנידון שם הוא רק לענין חזרה ולא הוזכר כלום מביטול השליחות ואעפ"כ פרש"י דכשחזרו הרי ממילא אינו שליח, וע"כ דהכא מיירי שאינו חוזר מעצם הדבר רק מעכב מעשה הנתינה כעת, ובדיעבד ניחא ליה - לבדוק.

ט וע"ע קצוה"ח רסב; ק"א נדרים לו: עו"ט קט

י צ"ע לדחות ההנחה הפשוטה בסוגיא שנהלקו בדבר אביי ורבא. ובפירוש ר"י הוקן בקדושין ביאר שבאמת תלוי הדבר באביי ורבא, והרמב"ם שהביא טעם דכיסופא כי טעם זה אמת וכולל אף כשאמר לו זאת קודם הקדושין, אבל אחר הקדושין אכן לא מהני אף בלא"ה דקיי"ל כאביי.

[בעלים],¹ ופסק הרמב"ם דלא כהסוגיא בקדושין נט דכילא שליחות לתרומה בין שאר הדברים שנחלקו בהם ריו"ח ור"ל, כי כאמור מחלוקת הסוגיות היא בגדר שליחות בתרומה אם היא כשאר שליחות של מתן כח אם לאו, ונקט הרמב"ם דהסוגיא בקדושין נט אזלה כהסוגיא בב"מ כב דשליחות דתרומה היא מענין מתן כח ומש"ה לריו"ח מהני ביטול שלא בפניו, והרמב"ם לשיטתו שפסק כהסוגיא דקדושין נט ששליחות בתרומה אינה מענין מתן כח,

עיקרי דברים לשיעור ער

(א) נראה מפרש"י שהשליח יכול לעשות שליחותו בניגוד לרצון המשלח, באופן שלא ביטל הלה השליחות. והרשב"א חולק.

השאלה תלויה בחקירה האם יש לשליח כח עצמי או פועל רק מכח משלחו. (ב ג)

מדברי ריש לקיש יש להוכיח שהשליח יכול לעשות שליחותו גם כשהמשלח אינו רוצה שיעשה. והרשב"א שנקט שאינו יכול, זהו רק כשהשליח ידע מהתנגדות המשלח שאז אינו פועל בתורת שליח העושה שליחותו אלא פועל על דעת עצמו. וגם באופן זה חולק רש"י וסובר שהשליח עושה בניגוד לדברי משלחו. (ג)

(ב) נחלקו הראשונים במשלח שנשתטה, האם יכול השליח לעשות שליחותו מדין תורה.

יש להוכיח שנידון זה אינו תלוי בהכרח בחקירה הנ"ל בענין כחו של השליח, כי אף אם השליח פועל רק מכח משלחו, יתכן ששוטה אינו מופקע מתורת עשיה בעצם הלכך אפשר לעשות הדבר ע"י שליח בר דעת.

ומאידך, כאשר מת המשלח יתכן שלכו"ע בטלה השליחות, דאין 'שליח' ללא 'משלח'. (ג)

(ג) הבחנת האחרונים בין שני גדרי שליחות; שליחות הצריכה נתינת כח לפעול הדבר, כגון בקדושין וגירושין, ושליחות על מעשה בלא נתינת כח כגון בשחיטת קדשים או בשליחות לדבר עבירה לדעת שמאי הזקן.

אפשרות ביטול השליחות שלא בפני השליח, אמורה רק בגדר שליחות של נתינת כח הנעשית על ידי 'המנאה', ולא בשליחות על מעשה שהיא נעשית ע"י 'ציווי'.

מאידך, התנגדות המשלח בפני השליח, מועילה בשליחות של ציווי לכל הדעות [עפ"י הגרשש"ק]. (ד)

[להרמב"ם, בתרומה א"צ מתן כח לשליח אלא די בניחותא של המשלח כדי שייחשב השליח כ'בעלים' על התרומה. ונפ"מ שאין מועיל ביטול שלא בפניו]

(ז) ומעתה נתגלה סודו של הרמב"ם, דס"ל דטעם הסוגיא דקדושין נב - דפסק הרמב"ם כוותה - דבמינוי שליחות בתרומה אין צריך דעת חיובית וסגי בניחותא גרידא, הוא משום דסברה הך סוגיא דבשליחות תרומה אין צורך בנתינת כח לתרום. ויסוד לזה יש על פי הירושלמי (ריש תרומות) שמסתפק אם יכול להפריש תרומה מפירות הפקר. הרי משמע עכ"פ לפי הצד הזה, שאין צריך כח 'בעלים' כדי לתרום ורק דכשיש בעלים לפירות לא מצי להפריש אלא הבעלים ולא אחר [כדילפינן בגמ' (בקדושין מא:)] מ'אתם' - ולא אריסים וכו' ולא התורם את שאינו שלו²], ולפי"ז ענין השליחות בתרומה אינו נתינת כח לתרום, דהא כח לתרום איכא תמיד לכל אדם, ואין ענין השליחות אלא לקבל שם בעלים וכדכתיב 'גם אתם'. [וא"כ אף אי נימא דלהלכה לא מהני בשל הפקר דבעינן 'בעלים', מ"מ אינו משום חסרון כח לתרום אלא משום דבעינן שם 'בעלים']].

וזהו דסבר הרמב"ם בטעם הסוגיא בקדושין (נב) דבמינוי שליחות תרומה סגי בניחותא גרידא, שאף כי צריך דין 'שליחות' בהרמת תרומה [הגרש"א במעד"א בכמה מקומות צדד לחדש בדעת הרמב"ם דא"צ דין 'שליחות' להפרשת תרומה, וכבר כתב בעצמו שהוא דבר חידוש שלא כפשטות הסוגיות וגם אין כן דעת רבותינו. וביותר יש להוכיח מדברי הרמב"ם גופא (רפ"ד) שהבאנו בתחילת הדברים, שלמדנו מקרא ד'גם אתם' לרבות שליח³], אך גדר השליחות שונה בתרומה מבשאר מקומות, דאין צריך 'מינוי' דנתינת כח וענין השליחות הוא רק לקבל שם 'בעלים'. וכיון שכן הרי די בגילוי דעת לאחר מעשה מצד הבעלים שנוח לו בהפרשת האחר, כי שליחות לתרומה אינה פעולה חיובית של מתן כח כשאר שליחויות ומועיל בה עשיית שליח בכגון 'יאוש שלא מדעת'⁴.

אבל הסוגיא בב"מ סברה דשליחות בתרומה ענינה מינוי דנתינת כח לתרום, דאין כח לתרום אלא לבעלים דוקא, ומש"ה סברה דבעינן מינוי חיובי מדעת דוקא ולא סגי בניחותא גרידא.

ומעתה נתגלה טעמו של הרמב"ם - לשיטתו - שלענין תרומה - שלא כבשאר דברים - לא מצי לבטל השליחות שלא בפניו, משום שביטול שלא בפניו מועיל רק בשליחות של מתן כח, ולא בכגון שליחות על מעשה, שזה אי אפשר לבטל אלא בפניו וכדברי הגרשש"ק הנ"ל וה"נ בשליחות להרמת תרומה שאין בה נתינת כח לשליח לא מהני ביטול שלא בפניו, [ואף דסוף סוף בעינן לניחותא דבעלים והשתא דביטול שליחותו אין כאן ניחותא, מ"מ כיון שנעשה מתחילה שליח עפ"י ציווי הבעלים והציווי לא נתבטל כשביטל שלא בפניו כנ"ל, אכתי שפיר מקרי

יא ומובן מדוע צריך קרא על זה שאין אדם תורם שאינו שלו, משא"כ בקדושין וכד' - וכבר עמדו על כך האחרונים - דס"ד דא"צ בעלים כיון שאינה כהקנאה פעילה וסגי בניחותא.

יב וצריך שיחא בתורת שליחות דוקא, לאפוקי שאינו בן ברית וכד'. ואולי הא דבעינן שליחות זהו באופן שאין ניחותא ברורה במה שהפריש, כגון בפיתת עשרה או הוסף עשרה (ד"ב). לברר במעד"א בפנים. ולע' כתבי קה"ה החדשים תרומות ל

יג וכן בלשון הגרשש"ק (שער"ז ז, ד"ה אבל) מבואר ששליחות תרומה דומה לשליחות לשחיטה ולא לשליחות להקנאה. והטעם כנ"ל.

יד וע"ע בקרן אורה בנדרים סוף דף כט בקוצר אמרים. וכן בשיעורי הגרש"ד קדושין מב. ונראה שעל כן מועילה אמירת 'כל הרוצה לתרום' בתרומה דלא בעינן מינוי ממש, דומיא דכל הרוצה להמיר שאינו אלא נתינת רשות של 'הבעלים', ומיושב בזה קושית הראשונים בניטול סו. [ושמא זהו מקור שיטת הרמב"ם דסגי בהתרצות לענין תרומה]. וכן מובן שאם שינה בטל השליחות כי לא עשה ע"פ ציווי הבעלים, משא"כ אילו היה זה מסירת כח, בשינוי קל לא בטלה השליחות. הרמ"י בשם הגרי"ד שליט"א.

משמע ברמב"ם שהולך לשיטתו זו גם במקדש אשה בחפץ של חברו ואח"כ נתרצה חברו. והיינו משום שקנין החפץ אינו צריך גמירות דעת חיובית מצד המקנה אלא די בהסכמתו הכללית למעשה הקונה. (ו)

(ו) יש לומר בדעת הרמב"ם שבמינוי שליחות לתרום אין צריך דעה חיובית של הבעלים ודי בהתרצות הבעלים.

והטעם דבשליחות לתרום אין צריך נתינת כח, שלכל אדם כח לתרום, וכל ענין השליחות הוא רק לקבל שם 'בעלים', אבל כחו לפעול לא ניתן לו מהבעלים אלא מצד עצמו.

לפי זה מובנים דברי הרמב"ם שאין מועיל ביטול שליחות בתרומה שלא בפני השליח, מפני שאין זו שליחות של נתינת כח. (ז)

(ד) יש להוכיח מדברי הרמב"ן ששליחות של 'מינוי' אינה צריכה ציווי אלא די בלשון 'כל הרוצה לעשות יבוא ויעשה', בניגוד לכתובת גט שצריך ציווי דוקא.

יש לומר שנידון זה תלוי במחלוקת הראשונים דלעיל; לרש"י בכל מינוי א"צ ציווי ולכך אין מועילה התנגדות המשלח בפני השליח אם לא ביטל השליחות, ולרשב"א צריך ציווי לכך אין השליח רשאי לעשות כשהמשלח אומר לו לחדול. (ד ה)

(ה) התורם את של חברו שלא ברשות, מדברי הרמב"ם משמע שמועיל גילוי דעת הבעלים שלאחר מעשה. ופירשו המפרשים שהדבר שנוי במחלוקת הסוגיות.

יסוד השאלה הוא האם שליחות זו נחשבת כעשיה חיובית או דיה בניחותא והתרצות.

